

Nesterenko O., instructor
Boris Hrinchenko University of Kyiv

COMMUNICATIVE CHARACTERISTICS OF INTERJECTIONS IN MODERN CHINESE

This article deals with the problem of usage of interjection in modern Chinese language during the process of communication. There were analysed these lexical units on the different stages of speech acts.

Key words: *interjections of modern Chinese language, communication, speech act, context, dialog.*

Нестеренко О., препод.,
Киевский университет имени Бориса Гринченко

КОММУНИКАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ МЕЖДОМЕТИЙ СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена проблемы функционирования междометий в процессе коммуникации. Проанализирована роль междометий на разных уровнях речевого акта.

Ключевые слова: *междометия современного китайского языка, коммуникация, речевой акт, контекст, диалог.*

УДК 811.581'42:32:004.738.5

Нечипоренко Б., асист.,
КНУ імені Тараса Шевченка

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС У КИТАЙСЬКОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Статтю присвячено особливостям реалізації сучасного політичного дискурсу КНР у віртуальному просторі. У ній висвітлено лінгвістичні та соціокультурні аспекти дискурсу. Через призму політичного дискурсу розглядаються такі поняття, як віртуальний дискурс, віртуальний реципієнт та гіпертекст. Лінгвістичні характеристики останнього представлені з урахуванням специфіки тоталітарного дискурсу КНР.

Ключові слова: *віртуальний дискурс, політичний дискурс КНР, віртуальний простір, Інтернет.*

Як зазначає Е.Тофлер, людство зараз перебуває у третій фазі розвитку інформаційно-технологічного суспільства, коли основний ресурс становить не капітал, а інформація та технології [2]. Упродовж останніх років відбулось суттєве переосмислення ролі інформації як найважливішого ресурсу в суспільному житті; суттєво збільшився інтерес до вивчення її функціонування в соціальних системах. Це зумовлено зростанням масштабу та складності інформаційних потоків, швидким розвитком інноваційних інформаційних технологій.

Провідну роль у цих процесах відіграє виникнення та стрімкий розвиток Інтернет-технологій. Тож цілком природно, що останнім часом виникає все більше досліджень у цій галузі, у тому числі лінгвістичних розвідок, присвячених Інтернет-дискурсу (В. Барон, Н.Г. Асмус, Н.В. Коломієць, Н.Г. Лукашенко, В.О. Чередниченко, В.М. Шевельов).

Особливий інтерес становить дослідження взаємодії політики та віртуального дискурсу, адже політичний дискурс у віртуальному просторі набуває все більшої ваги: з'являються нові політичні сайти, блоги, форуми та новинні портали. Вивченню цього феномену присвячені роботи вітчизняних та західних науковців: Л.Ф. Компанцевої, Є.П. Белінської, Д. Десерано, Г. Мантовані, С. Вейсбанда, С. Шнайдера та ін. Проте недостатньо дослідженим залишається питання адаптації тоталітарних суспільств до нових умов розповсюдження та обігу віртуальної інформації. У зв'язку з цим особливий інтерес становить китайський політичний дискурс, об'єктивований електронними каналами передачі інформації.

Оскільки віртуальна комунікація досить недавно потрапила у сферу інтересів мовознавства, її понятійний апарат ще не сформувався остаточно. В. Барон – один із перших дослідників, який звернувся до вивчення дискурсу, об'єктивованого електронними засобами комунікації. На позначення останньої він увів термін *комп'ютерно-медійна комунікація* (всі види спілкування та передачі інформації у мережі). Дослідник розмежовує два поняття: пошук / отримання інформації та безпосередньо спілкування. Проте занадто широкий спектр дефініцій призвів до виникнення в лінгвістичних дослідженнях терміну *комп'ютерно-медійний дискурс*.

Є.Н. Вавілова вводить поняття *віртуальний дискурс*, оскільки деякі компоненти такого спілкування носять віртуальний характер.

Науковець вказує на те, що під час взаємодії в мережі Інтернет у мовця може виникати ефект власної віртуальності – невідповідність мовленнєвої поведінки в реальному та віртуальному спілкуванні. Л.Ф. Компанцева обґрунтовує доцільність використання саме такого терміну, апелюючи до віртуальної реальності, де він функціонує.

Отже, віртуальний дискурс розуміємо, слідом за Л.Ф. Компанцевою, як "...комунікативну подію в мережі Інтернет, комунікативну ситуацію, що зафіксована у гіпертексті; системний процес кореляції символічно-мовного спілкування віртуальних комунікантів; спосіб представлення віртуальних мовленнєвих особистостей..."[1].

Науковці виділяють такі ознаки віртуального дискурсу: цифровий канал передачі повідомлення, віртуальність, дистантність, опосередкованість, високий ступінь проникності, використання гіпертексту, креолізованість, комбінування різних типів дискурсу тощо. Зазначені характеристики становлять особливий інтерес в контексті дослідження політичного дискурсу ЗМІ, опосередкованого електронними каналами передачі інформації.

Так, *цифровий спосіб передачі* та збереження повідомлень вказує, на яку аудиторію розраховані медіатексти. Оскільки в Китаї Інтернет доступний не всім, потенційними адресатами є люди середнього та високого статку, переважно мешканці міст.

Дистантність, віддаленість адресата та адресанта в часі та просторі, має два аспекти. З одного боку віртуальний медіатекст не має кордонів і може бути доступний адресатам із віддалених районів. З іншого боку, часова дистанційованість забезпечує додаткові можливості для цензури, бо, якщо текст, що не відповідає її вимогам, буде оперативно заблокований або вилучений із мережі, більшість адресатів так про нього й не дізнається.

Окремо треба сказати про *гіпертекст*. У 60-ті роки Т. Нельсон упровадив цей термін у науковий дискурс на позначення текстів, що мають розгалужену структуру та забезпечують читачеві можливість переходити до інших текстів. Такий спосіб організації повідомлень є принципово новим у медіапросторі, оскільки, як зазначає Дж. Лендоу, за рахунок особливих зв'язків гіпертекст може поєднувати між собою різні повідомлення, створювати посилання на зображення, аудіо- та відеофайли. Це розширює розуміння тексту й виводить його за межі вербального вираження.

Отже, гіпертекст – це непослідовне письмо, яке розгалужується й дає читачу можливість переходити від одного повідомлення до іншого (вербального чи невербального).

Ця специфіка гіпертексту активно використовується інформаційними агентствами та сайтами новин, оскільки гіперпосилання на супутні мультимедіа та "подібні новини" створюють відповідний антураж – емоційне забарвлення повідомлення. Такі посилання сприймаються як контекстуальне оточення, яке впливає на сприйняття повідомлення.

Усі зазначені фактори у поєднанні з великою скупченістю користувачів та стрімким обігом інформації забезпечують значний сугестивний потенціал віртуального дискурсу. Відповідно, всесвітня мережа Інтернет дедалі активніше залучається в процеси впровадження ідеології. Він проникає в різні сфери соціального, політичного та економічного життя. Згідно з дослідженнями Китайського інформаційно-статистичного центру CNNIC (Chinese Internet Network Information Center) у 2012 р. кількість користувачів Інтернету в Китаї становила 564 млн. осіб [7]. Враховуючи розвиток інформаційного потоку (подвоєння останнього за кожні 2,5 роки), ця тенденція має надзвичайний потенціал. За останні десятиліття активне використання Інтернету та інформаційних технологій призвели до інформаційної революції. Науковці відзначають тенденцію до глобалізації засобів масової інформації та комунікації, опосередкованих віртуальним простором. Це призводить до формування "світового інформаційного порядку" (термінологія Е.Гіденса). Уряди різних держав прагнуть максимально скористатися перевагами такої революції в соціальній, культурній та політичній сфері [3]. Уряд Китаю швидко усвідомив усі ризики та переваги такої тенденції та вжив законодавчих заходів, щоб отримати максимальний контроль над цією сферою з метою національної стабільності та розвитку. У цьому напрямку було вжито низку технологічних та політичних заходів, які відбивають загальносвітову тенденцію, вперше описаному в "Ініціативі з національної інформаційної інфраструктури" (*National Information Infrastructure Initiatives*). Таким чином, у Китаї будь-який Інтернет-контент, який містить ідеї, що суперечать засадам комунізму, піддає сумніву основні засади китайського суспільства та Комуністичної партії Китаю, сприймається як ворожий елемент, ідеологічна атака на суспільство [6].

Тут варто згадати про тоталітарний компонент віртуального дискурсу в Китаї, у якому можна виділити такі лінгвістичні особливості:

- декларативність (необґрунтовані узагальнюючі твердження, які спрямовані на емпіричну сферу реципієнта);
- слогановість (звернення до звичних формулювань, які створюють ілюзію безпеки та стабільності);
- велика кількість штампів (за рахунок ефекту офіціозності збільшується довіра реципієнта до нової інформації);
- залучення широкого спектру метафор, у тому числі стертих (активування ментальних парадигм, що вибудовують у свідомості реципієнта потрібні асоціації);
- апеляція до цінностей, емоцій (створення позитивного / негативного образу об'єкта повідомлення через зв'язок із аксіологічно забарвленими маркерами);
- суттєвий зсув аксіологічної шкали залежно від сфери повідомлення (одні теми неприпустимо піддавати критиці, а про інші не можна висловлюватись позитивно, наприклад, КПК та незалежність Тайваню відповідно).

Проте, як зазначає китайський дослідник Лі Цзіє (李杰), політичний дискурс, об'єктивований електронними ЗМІ, суттєво відрізняється від політичного дискурсу, об'єктивованого традиційними ЗМІ (газети, журнали, телебачення, радіо). Ці відмінності можна простежити на лексичному, синтаксичному та текстовому рівнях.

1) Лексичний: гармонійне поєднання розмовної та писемної мови (口语 та 书面语 відповідно), активне залучення класичних фразеологізмів типу ченьюй (成语) та просторічних фразеологізмів (歇后语 *недомовки*, 怪用语 *дивні вислови*, 俗语 *прислів'я та приказки*), використання великої кількості запозичень, інтернаціоналізмів та скорочень.

2) Синтаксичний: на відміну від друкованих видань, які здебільшого використовують складні речення, та телебачення, яке тяжіє до простих конструкцій, у віртуальному дискурсі ЗМІ активно використовуються усі типи речень, зокрема й питальні, окличні, спонукальні та ін.

3) Текстовий: у віртуальному дискурсі використовується принципово відмінна структура повідомлення – гіпертекст, який забезпечує особливі умови передачі та сприйняття інформації [5].

З цих позицій особливий інтерес становить віртуальний адресат як об'єкт впливу ноосфери: людина, що живе в сучасному суспільстві, повинна отримувати та опрацьовувати значну кількість інформації, що стосується різних сфер життя, проте обсяги значно перевищують здатність людини сприймати інформацію та адекватно реагувати на неї. Тому індивід сам обирає інформацію, яка йому необхідна для оптимально ефективного функціонування, що призводить до селективності пізнання оточуючого світу.

Особливу роль у цьому процесі відіграє віртуальний дискурс, або гіпертекст. Враховуючи тенденційність більшості людей у процесі вибору інформації та переходу по гіперпосиланнях, більшим попитом користується саме та інформація, до якої простіший доступ [4]. Розташування матеріалу та його зв'язок з іншими текстами або мультимедіа суттєво впливає не лише на інформованість, але й на ставлення віртуального реципієнта до об'єкту повідомлення.

Так, наприклад, звернення новообраного Голови Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпіна *中国梦将造福各国人民* *Китайська мрія ошчасливить народи всіх країн* супроводжується наступними супутніми гіперпосиланнями на "інші новини".
习近平: 让群众得到看得见摸得着的实惠 Сі Цзіньпін: треба дати народу можливість побачити, відчутти та отримати реальні переваги.
习近平在广东考察时强调:以互利共赢促进粤港澳合作 Під час інспекції в провінцію Гуандун пан Сі Цзіньпін підкреслив: для взаємної вигоди та спільної перемоги необхідно забезпечити співпрацю із Кантоном, Гонконгом та Макао.
习近平在调研时指出上海要着力发展"水岸经济" У своєму огляді пан Сі Цзіньпін зазначив, що необхідно докласти всі зусилля, щоб розвивати приморську економіку Шанхая.
习近平接受专访: 与全国共享难得的世博会机遇 *Ексклюзивне інтерв'ю з паном Сі Цзіньпіном: вся держава разом насолоджується можливістю проводити унікальну світову виставку* [8].

Як видно з наведеного прикладу, гіперпосилання, розташовані у безпосередньому доступі разом із основним текстом, спрямовані на те, щоб створити позитивний образ голови КНР. Тож мовна особистість

лідера держави наділяється такими рисами: 1) турбота про народ: 让群众得到实惠 *Треба дати народу можливість ... отримати реальні переваги*; 2) прагнення єдності: 互利共赢 *взаємна вигода та спільна перемога*; 合作 *співпраця*; 全国共享 *вся держава разом насолоджується*; 3) прагнення дії: 促进...合作 *забезпечити співпрацю*; 发展"水岸经济" *розвивати приморську економіку*.

Таким чином, на сприйняття віртуального реципієнта впливає значно більша кількість сугестогенних текстів, об'єднаних спільною тематикою. Друковані або інші види ЗМІ не можуть забезпечити такого ефекту. У віртуального реципієнта за рахунок особливостей побудови віртуального простору (гіпертекст, тематична єдність та доступність інформації) формується особлива політична картина світу.

З наведеного можна зробити низку висновків. Унаслідок того, що розповсюдження інформації, об'єктивованої електронними каналами, набуває все більшої популярності, цей ресурс активно використовується в політичній комунікації. У рамках тоталітарного дискурсу КНР актуальне не лише ефективне залучення віртуального простору, але й значний контроль контенту. Лінгвістичні характеристики китайського політичного дискурсу, об'єктивованого через електронні канали, безпосередньо пов'язані з лінгвістичними характеристиками тоталітарного дискурсу. Із наведених положень цілком очевидно, що через Інтернет політичний дискурс регулює сприйняття масового адресата й у такий спосіб формує ментальні парадигми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Компанцева Л. Ф.* Інтернет-комунікація: когнітивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти: дис.... доктора філол.н / Компанцева Лариса Феліксівна. – К., 2007 .
2. *Тоффлер Э.* Третья волна. М.: ООО "Фирма "Издательство АСТ", 1999 г.
3. *Voiskunskii A.* Internet: Culture Diversity And Unification/ Voiskunskii Alexandr // *Proceedings Cultural Attitudes Towards Communication and Technology.* – 1998. – Sydney [електронний ресурс: http://www.it.murdoch.edu.au/~sudweeks/catac98/pdf/07_voiskounsky.pdf]
4. *Voiskunskii A.* The development of external means of communicative orientation/ Voiskunskii Alexandr // *Journal of Russian and East European psychology.* – 1995. – vol. 33, № 5 [електронний ресурс:

http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0CDsQFjAB&url=http%3A%2F%2Fistina.imec.msu.ru%2Fpublications%2Farticle%2F1073883%2F&ei=sOxzUYWBNYza4QTR9IGIAg&usq=AFQjCNHb8I_BU8rx9Jwe-TFjM9y3IrpthA&sig2=dvGm-akkNo1le5sEljYtpw&bvm=bv.45512109.d.bGEJ

5. 李杰。媒体新闻 语言研究，- 北京， 2009

6. 刘大华:

http://www.hn148.com/lawyer/show_article1.asp?id=43&article_id=138

7. Chinese Internet Network Information
<http://www.techinasia.com/cnnic-report-2012-china-internet-users-weibo-stats/>

8. 中国经济网http://finance.ce.cn/rolling/201303/24/t20130324_17081734.shtml

Стаття надійшла до друку 22.04.2013.

Nechiporenko B., University Instructor
Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

POLITICAL DISCOURSE IN CHINESE VIRTUAL SPACE

In the article we touch upon the problem of Chinese political discourse, in particular its realization within the virtual discourse. The linguistic, social, and cultural aspects of the problem are discussed. Besides, virtual space, virtual recipient and the hypertext in the Chinese political Internet in context of totalitarian discourse are analyzed.

Key words: *virtual discourse, Chinese political discourse, virtual space, Internet.*

Нечипоренко Б., ассист.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС В КИТАЙСЬКОМ ВИРТУАЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Статья посвящена особенностям реализации в виртуальном пространстве современного политического дискурса КНР. В статье рассматриваются лингвистические и социокультурные аспекты вопроса. Через призму китайского политического дискурса анализируются такие понятия: виртуальный дискурс, виртуальный реципиент и гипертекст. В статье также учитывается специфика тоталитарного дискурса КНР.

Ключевые слова: *виртуальный дискурс, политический дискурс КНР, виртуальное пространство, гипертекст*